

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 25. november 2022
(OR. en)

15178/22

RESPR 42
FIN 1258
ECOFIN 1226
ENV 1199
CLIMA 627
FISC 233
UD 264
ENER 627
TRANS 737
AGRI 671
COMPET 946

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Eesistujariigi aruanne uute omavahendite kohta

I. SISSEJUHATUS

Kooskõlas Euroopa Ülemkogu 17.–21. juuli 2020. aasta järelkostega¹ nähakse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes² ette töötamine selle nimel, et võtta kasutusele uued omavahendid, mis peaks võimaldama koguda sellise summa, mis on piisav, et katta omavahendite otsuse artikli 5 lõike 1 punktis b osutatud kuludeks võetud laenu põhisumma ja intresside tagasimaksmiseks eeldatavad kogukulud (taasterahastu „NextGenerationEU“ toetuste osa). Institutsioonidevahelise kokkuleppega kehtestatakse uute omavahendite kasutuselevõtmiseks ka tegevuskava ja nähakse ette, et nõukogu arutab esimest omavahendite paketti enne 1. juulit 2022, et võtta see kasutusele 1. jaanuaril 2023.

Sellega seoses esitas komisjon 2021. aasta detsembris ettepaneku muuta otsust, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi,³ lisamaks sellesse kolm uut omavahendit, mis põhineksid vastavalt ELi heitkogustega kauplemise süsteemil, piiril kohaldataval süsinikdioksiidi kohandusmehhanismil ning rahvusvahelisel äriühingute maksustamise raamistikul.

Nõukogu ettevalmistavad organid on asjaomaste ettepanekute kallal töötanud sellest ajast saadik, mil need esitati: ettepanek omavahendite otsuse läbivaatamise kohta 2021. aasta detsembris ja sellega seotud ettepanekud rakendusmääruste (uute omavahendite kättesaadavaks tegemine ning omavahendite süsteemi rakendusmeetmed) kohta 14. märtsil 2022. On aga selge, et vastavaid arutelusid ei saa lõpule viia enne, kui vastu on võetud lisatulu saamiseks kasutatavaid vahendeid käsitlevad valdkondlikud ettepanekud.

14. juulil 2021 esitas komisjon osana paketist „Eesmärk 55“ seadusandlikud ettepanekud piiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (CBAM) kohta⁴ ja ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) läbivaatamise kohta⁵. Nõukogu leppis nende kahe valdkondliku õigusakti suhtes kohaldatavas üldises lähenemisviisis kokku 2022. aasta esimeses pooles. 2022. aasta juulis alustas eesistujariik Tšehhi CBAMi ja muudetud ELi HKSi üle läbirääkimisi Euroopa Parlamendiga.

¹ Dok EUCO 10/20 (punktid A29, 145–150).

² 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28).

³ Dok 15260/21.

⁴ Dok 10871/21.

⁵ Dok 10875/21.

Kolmanda omavahendi aluseks olev seadusandlik ettepanek, mis põhineb 2021. aasta oktoobri OECD/G20 kokkuleppesest tulenevalt osal hargmaiste ettevõtete jääkkasumist, esitatakse alles pärast seda, kui OECD on teema arutamisega lõpule jõudnud (praeguste ootuste kohaselt 2023. aasta keskpaigas).

Käesolevas aruandes antakse ülevaade Tšehhi eesistumise ajal uute omavahendite asjus tehtud edusammudest.

II. ÜLEVAADE OLUKORRAST

Tšehhi eesistumise ajal on keskendutud kahele töösuunale: esiteks on püütud liikuda võimalikult palju edasi institutsioonidevaheliste läbirääkimistega olemasolevate (CBAMi ja ELi HKS-i käsitlevate) valdkondlike ettepanekute üle. See etapp on hädavajalik, et uute omavahendite loomine oleks võimalik. Arutelud selle üle, milline osa nende uute vahendite toodud tulust tuleks ELi eelarvesse suunata, saavad alata alles siis, kui nende aluseks olevad valdkondlikud õigusaktid on vastu võetud.

Teiseks on Tšehhi eesistumisperioodil keskendutud vajadusele jätkata tehnilisi arutelusid omavahendite otsuse läbivaatamist ja asjaomaseid rakendusmäärusi (mis puudutavad vastavalt uute omavahendite kättesaadavaks tegemist ja omavahendite süsteemi rakendusmeetmeid) käsitlevate ettepanekute üle.

Piiril kohaldatav süsinikdioksiidi kohandusmehhanism (CBAM)

Nõukogu (majandus- ja rahandusküsimused) leppis kokku piiril kohaldatavat süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (CBAM) käsitleva määruse ettepaneku suhtes rakendatavas üldises lähenemisviisis⁶ 15. märtsil.

Institutsioonidevahelised läbirääkimised Euroopa Parlamendiga algasid juulis⁷ ja edenesid Tšehhi eesistumise ajal oluliselt. Alates 2022. aasta juulist on toimunud mitu poliitilist kolmepoolset kohtumist ja tehnilist kolmepoolset kohtumist. Eesistujariik loodab veelgi edusamme teha, et jõuda nende läbirääkimistega lõpule enne 2022. aasta lõppu ning et kaasseadusandjad saaksid CBAMi määruse ametlikult vastu võtta 2023. aasta esimeste kuude jooksul.

⁶ Dok 7226/22.

⁷ Dok 10982/22.

Tuleb tähele panna, et CBAMi määruse lõplik tekst sõltub elementidest, mida arutatakse teistel foorumitel, eelkõige Euroopa Parlamendiga ELi HKSi teemal peetavatel kolmepoolsetel kohtumistel.

Euroopa Parlamendiga CBAMi üle peetud aruteludes on selgunud, et CBAMi juhtimismudel saab olema seadusandlikus ettepanekus välja pakutust tsentraliseeritum ning et mitu CBAMiga seotud operatiivülesannet antakse Euroopa Komisjonile. Kaasseadusandjate peamine eesmärk on kavandada CBAM selliselt, et see annaks tulemusi, oleks praktiline ja ressursitõhus ning ei põhjustaks ettevõtjatele ja ametiasutustele liigset halduskoormust. CBAMi jaoks tsentraliseerituma juhtimismudeli valimine, kui see saab ametlikult vormistatud, tekitab komisjonile täiendavaid (IT-süsteemi ja töötajatega seotud) halduskulusid. See, kuidas seda probleemi leevendada tuleks, selgub tulevaste aastaeelarve üle peetavate arutelude käigus.

Nagu on sätestatud nõukogu seisukohas CBAMi kohta, kuulub sertifikaatide müügist saadud tulu liikmesriikidele. See on kooskõlas institutsioonidevahelise kokkoleppega ja komisjoni ettepanekuga, mille kohaselt kantakse osa CBAMi sertifikaatide müügist saadavast tulust riikliku osamakse vormis omavahenditena ELi eelarvesse. Tegelikud rakendusmeetodid seoses kõnealuse vahendi abil saadud tulude kasutamisega tulevad arutlusele hiljem omavahendite töörihmas, kui CBAMi määruse üle toimuvate läbirääkimistega on jõutud piisavalt kaugele.

ELi heitkogustega kauplemise süsteem (ELi HKS)

Nõukogu (keskkond) leppis kokku ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (HKS) läbivaatamist käsitleva määruse ettepaneku suhtes rakendatavas üldises lähenemisviisis⁸ 28. juunil.

Institutsioonidevahelised läbirääkimised Euroopa Parlamendiga algasid 2022. aasta juulis ja edenesid Tšehhi eesistumise ajal oluliselt. Alates 2022. aasta juulist on toimunud neli poliitilist kolmepoolset kohtumist ja mitu tehnilist kolmepoolset kohtumist. Eesistujariik loodab veel olulisi edusamme teha ja, kui järelejäanud aja jooksul on võimalik saavutada tasakaalustatud institutsioonidevaheline kokkulepe, siis selle enne 2022. aasta lõppu sõlmida.

⁸ Dok 10796/22.

Läbirääkimistel on keskendunud nii sügavalt poliitilistele küsimustele kui ka tehnilistele ja keerukatele küsimustele, sealhulgas HKSi kohaldamisala laiendamine merendussektorile ning uue, hoonetele ja maanteetranspordile kohaldatava HKSi loomine. Ühtlasi on aruteludel olnud oluliseks teemaks finantsmehhanismid, sealhulgas võimalik innovatsioonifondi ja moderniseerimisfondi muutmine ning liikmesriikide tulude kasutamine. Arvestades lahendamata poliitiliste küsimuste arvukust ja tähtsust, samuti olulisi seoseid muude paketis „Eesmärk 55“ sisalduvate ettepanekutega, eelkõige kliimameetmete sotsiaalfondiga, on kõiki väljapakutud elemente hoolikalt koos käsitletud.

Eesistujariik Tšehhi soovib jõuda tasakaalustatud tulemuseni, millega saavutatakse soovitava tasemega kliimaeesmärgid kulutõhusal viisil, tagades sektorite vahel panuste õiglase jaotumise, kaitses Euroopa tööstuse konkurentsivõimet ning jälgides, et kedagi ei jäetaks sotsiaalselt kõrvale.

Ehkki tehtud on suuri edusamme ning läbirääkimised on kulgenud konstruktiivses vaimus, on dokumendi mahukuse ja keerukuse tõttu jäänud siiski teha veel palju tööd ja jõupingutusi, et jõuda tasakaalustatud kokkuleppeni.

Esimene samm

OECD/G20 maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise kaasava raamistiku (edaspidi „kaasav raamistik“) alusel jätkub endiselt töö jurisdiktsioonide vahel maksustamisõiguste jaotamist käsitlevate reeglite („esimene samm“) rakendamiseks. Komisjon pakkus oma ettepanekus omavahendite muutmise otsuse kohta välja uue omavahendi, mille maksmiseks rakendavad liikmesriigid 15%-list ühtset sissenõudmismäära hargmaiste ettevõtete jääkkasumi selle osa suhtes, mis jaotatakse esimese samba kokkuleppe kohaselt, kui viimast rakendama hakatakse, ümber liikmesriikidele.

Üks kaasava raamistiku alusel tehtava töö eesmärk on töötada välja mitmepoolne konventsioon, mis tuleks seejärel avada konventsiooniosaliste poolt allkirjastamiseks (eeldatavasti mitte enne 2023. aasta keskpaika). Alles siis, kui selle tööga on lõpule jõutud, kavatses komisjon esitada direktiivi ettepaneku, mille kohaselt kokkulepe täidetakse kooskõlas ELi õiguse ja ühtse turu nõuetega.

Omavahendite pakett

Mis puutub 2021. aasta detsembris esitatud uude ettepanekute paketti, sealhulgas hiljuti muudetud otsusesse omavahendite kohta, on tehniline töö kogu paketiga toimunud samal ajal kui valdkondlik töö.

Liikmesriikide esitatud küsimuste põhjal on komisjon jaganud vastuseid konkreetsetele tehnilistele päringutele ja esitanud mitmesuguseid tehnilisi dokumente. Eeskätt on omavahendite töörühm pidanud üksikasjalikke arutelusid, kus keskenduti i) makromajanduslikele eeldustele, alusandmetele ja komisjoni poolt viimase ettepanekutes kasutatud metoodikale; ii) heitkogustega kauplemise süsteemi omavahendist ja CBAMist prognooside kohaselt saadavale tulule ning iii) HKSi omavahendi ajutise solidaarse kohandusmehhanismi toimimisele.

Omavahendite töörühm on jätkanud ka nende komisjoni poolt 14. märtsil 2022 esitatud ettepanekute läbivaatamist, mis käsitlevad uute omavahendite kättesaadavaks tegemist ning omavahendite süsteemi rakendusmeetmeid. Tehnilisel tasandil on toimunud üksikasjalikud arutelud, kus omavahendite töörühm on pööranud erilist tähelepanu muu hulgas erinevatele elementidele, mis sisalduvad HKSi omavahendis (nt lubatud heitkoguste ühikute müük enampakkumisel ja nende kohandamine), CBAMi omavahendis (nt iga-aastane makse, sertifikaadid, tsentraliseeritud mudel) ja ümberjaotatud kasumil põhinevas omavahendis (nt omavahendi aluseks olev maksumenetlus, kontrollimeede).

Nimetatud ettepanekute ja asjaomaste aruteludega seoses esitas Euroopa Kontrollikoda 6. oktoobril 2022 toimunud omavahendite töörühma koosolekul oma arvamuse nr 03/2022⁹, mis käsitleb komisjoni ettepanekut kolme uue väljapakutud omavahendi kättesaadavaks tegemise määruse kohta. Lisaks vastas kontrollikoda delegatsioonide küsimustele ja päringutele.

⁹ Euroopa Kontrollikoja aramus nr 03/2022 komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu määrus meetodite ja menetluse kohta, millega tehakse kättesaadavaks heitkogustega kauplemise süsteemil, piiril kohaldataval süsinikdioksiidi kohandusmehhanismil ja ümberjaotatud kasumil põhinevad omavahendid, ning rahavajaduste rahuldamise meetmete kohta.

Tulevased ettepanekud: teine uute omavahendite kogum

Nagu on ette nähtud institutsioonidevahelise kokkuleppe tegevuskavas, peaks komisjon esitama 2024. aastaks ettepanekud uue omavahendite kogumi kohta. Komisjon on andnud märku, et kavatseb need uued ettepanekud esitada juba 2023. aasta kolmandas kvartalis.

III. KOKKUVÕTE

Võttes arvesse institutsioonidevahelist kokkulepet ning seni 2022. aasta juuli ja detsembri vahel tehtud tööd seoses komisjoni avaldatud ettepanekutega, palutakse liikmesriikidel võtta teadmiseks Tšehhi eesistumisperioodil tehtud edusammud.
